Święto Niepodległości

11 LISTOPADA

Rozbiory Polski

- W XVIII wieku doszło do trzech rozbiorów. W 1795 roku Rzeczpospolita Obojga Narodów zniknęła z mapy Europy.
- Polska utraciła niepodległość na przeszło **123 lata**. Polacy starali się kilkukrotnie odzyskać upragnioną ojczyznę, ale bezskutecznie.

Polacy walczą o niepodległość

- W XIX wieku doszło do wybuchu dwóch wielkich powstań przeciwko jednemu z zaborców: **powstanie listopadowe** trwające w latach 1830-1831 i **powstanie styczniowe** trwające w latach 1863-1864 było wymierzone w Imperium Rosyjskie.

  Niestety, te dwa wielkie zrywy niepodległościowe zakończyły się klęską powstańców. Jednakże pamięć o nich przetrwała w umysłach i sercach Polaków.

  Nowe pokolenia dorastające w

Obraz „Pożegnanie powstańca” autorstwa Artura Grottgera namalowany w 1866 roku

Wybuch I wojny światowej

- W dniu **28 lipca 1914 roku** wybuchła **I wojna światowa**. Polacy widzieli w nowym konflikcie szansę na odzyskanie niepodległości.

Okoliczności wybuchu I wojny światowej – szansa na niepodległość

Gavrilo Princip strzela do pary książęcej

W dniu 28 czerwca 1914 r. w Sarajewie austriacki arcyksiążę **Franciszek Ferdynand** wraz z małżonką ginie w zamachu przeprowadzonym przez serbskiego nacjonalistę **Gavrilo Principa**, co doprowadziło miesiąc później do wybuchu I wojny

Arcyksiążę Franciszek Ferdynand

Polska Organizacja Wojskowa (POW) i Legiony Polskie

- Wybuch wojny był dla Polaków szczęśliwym zrządzeniem losu, ponieważ dawni zaborcy, czyli **Cesarstwo Niemieckie** i **Austro-Węgry** stanęły naprzeciw **Rosji**. Pojawiła się nadzieja na utworzenie państwa polskiego.

  Część Polaków została siłą zmuszona do wstąpienia w szeregi armii zaborczych. Inni rekrutowali się na ochotnika licząc, że po wojnie ich wysiłek zostanie doceniony przez państwa zaborcze.

Józef Piłsudski ze swoim sztabem w Kielcach w 1914 roku

- Duża rola w odzyskaniu

Legiony Polskie

- Legiony Polskie w październiku 1915 r. składały się z I, II i III Brygady – razem było to ok. 16,5 tys. polskich żołnierzy.

Przemarsz Pierwszej Kompanii Kadrowej przez Kielce w 1914 roku

Józef Piłsudski w otoczeniu oficerów II batalionu 5. Pułku Piechoty w Lasku Polskim na Wołyniu

Akt 5 Listopada - próba zjednania sobie Polaków przez Cesarstwo Niemieckie

- Podczas walk z Rosjanami w **bitwie pod Kostiuchnówką**, Polskie Legiony wykazały się dużą odwagą i determinacją.
- Pruski generał Erich Ludendorff będąc pod wrażeniem polskich oddziałów skierował pismo do władz w Berlinie, w którym postulował utworzenie zależnego od Niemiec

Józef Piłsudski w sierpniu 1916 roku w okopie podczas walk na Wołyniu

Odmowa złożenia przysięgi wierności przez żołnierzy I i III Brygady

- Państwa centralne potrzebowały możliwości mobilizacyjnych Królestwa Kongresowego, ponieważ straty poniesione w czasie dwóch pierwszych lat I wojny światowej były ogromne i oscylowały w graniach setek tysięcy zabitych, rannych i zaginionych.
- W tym celu rozpoczęto tworzenie Polskich Sił Zbrojnych. Jednakże warunkiem wstąpienia do nowych formacji było złożenie **przysięgi na wierność cesarzowi Niemiec** – Wilhelmowi II.

Legioniści 2 Pułku Ułanów stoją przed porzuconą bronią po odmowie złożenia przysięgi

Internowanie Piłsudskiego i jego podkomendnych

- W lipcu 1917 r. dochodzi do tzw. kryzysu przysięgowego. Podkomendni Józefa Piłsudskiego nie składają przysięgi wierności i dotrzymania braterstwa broni wojskom Niemiec i Austro-Węgier.
- Władze niemieckie nie mogły pozostać bezczynne. Buntujących się żołnierzy zamknięto w obozach w Szczypiornie i Beniaminowie.
- Natomiast Józef Piłsudski i jego najbliższy współpracownik Kazimierz Sosnkowski zostali

Legioniści 2 Pułku Piechoty odmawiają złożenia przysięgi

Życie obozowe

- Polscy żołnierze i oficerowie przetrzymywani w obozie w Szczypiornie zajęli się m.in. nauką języka, przygotowywaniem przedstawień amatorskich czy pracą w warsztatach rzemieślniczych. Zaczęto również grać w grę, która obecnie znana jest jako **piłka ręczna**. Właśnie tą drogą ta dyscyplina sportowa została spopularyzowana w Polsce i stąd jej potoczna nazwa ***szczypiorniak***.

Legioniści w obozie w Szczypiornie w 1917 roku

Czternastopunktowy program pokojowy prezydenta Stanów Zjednoczonych

- W 1917 r. do wojny po stronie ententy włączyły się Stany Zjednoczone. Prezydent USA **Thomas Woodrow Wilson** w **styczniu 1918 r.** przedstawił **czternastopunktowy** program pokojowy, w którym trzynasty punkt dotyczył utworzenia po wojnie niepodległego państwa polskiego z wolnym dostępem do morza, niepodległością polityczną i gospodarczą. Gwarantem istnienia nowego państwa miały być konwencje międzynarodowe.

Thomas Woodrow Wilson

Rozejm w Compiègne – koniec I wojny światowej

Ferdinand Foch przed wagonem kolejowym w lesie Compiègne

- I wojna światowa zakończyła się **11 listopada 1918 r.** rozejmem w **Compiègne**.
- Cesarstwo Niemieckie i Austro-Węgry musiały przyznać się do porażki. Państwa wchodzące w skład ententy m.in. Francja, Wielka Brytania i USA celebrowały

Klęska państw centralnych

- Przegrana Cesarstwa Niemieckiego i Austro-Węgier pokazała słabość tych państw. Wykończone długotrwałą i niszczycielską wojną nie były w stanie skutecznie przeciwstawić się niepodległościowym dążeniom Polaków.
- Naród Polski w listopadzie 1918 r. poczuł **zew wolności**. Polacy rozbrajali niemieckie oddziały i odzyskiwali władzę w kraju **po 123 latach niewoli**.

Ferdinand Foch – francuski marszałek dowodzący wojskami francuskimi podczas I wojny światowej. W listopadzie 1918 r. przyjmował delegację niemiecką przed wagonem kolejowym w lesie Compiègne.

Powrót Piłsudskiego

- W sierpniu 1918 r. klęska Niemiec wydawała się przesądzona. **Józef Piłsudski** osadzony w cytadeli magdeburskiej oczekiwał końca I wojny światowej. W dniu 8 listopada zostaje zwolniony z więzienia z **Magdeburga**, a w dniu **10 listopada 1918 r.** przybywa do Warszawy. Tego samego dnia wieści o powrocie Komendanta rozprzestrzeniają się po Warszawie.

Józef Piłsudski (w środku) i Kazimierz Sosnkowski (od lewej w ubraniu cywilnym) oraz niemiecki oficer o nazwisku Schlossmann podczas spaceru na terenie twierdzy w Magdeburgu. Uwięzienie Piłsudskiego zdjęło z niego łatkę współpracownika Austro-Węgier i Cesarstwa Niemieckiego.

Szał radości – tłumy Polaków na ulicach

- Przyjazd Piłsudskiego oraz wieść

  o rozejmie w Compiègne spowodowała wybuch radości na ulicach polskich miast. Polacy paradując z polskimi flagami celebrowali odzyskanie niepodległości.
- Jędrzej Moraczewski tak opisywał te szczególne dni:
- „Niepodobna oddać tego upojenia, tego szału radości, jaki ludność polską w tym momencie ogarnął. Po 120 latach prysły kordony. Nie ma <<ich>>. Wolność! Niepodległość!

Manifestacja w Warszawie
w dniu 18 listopada 1918 roku
z okazji odzyskania niepodległości

Rada Regencyjna Królestwa Polskiego przekazuje władzę Józefowi Piłsudskiemu

Rada Regencyjna.
Od lewej: hrabia Józef Ostrowski, arcybiskup Aleksander Kakowski i książę Zdzisław Lubomirski

- Na fali entuzjazmu społecznego dzień później **Rada Regencyjna** przekazuje Komendantowi władzę wojskową nad wojskiem – jest to symboliczna data odzyskania Niepodległości przez Polskę. W dniu **14 stycznia Rada Regencyjna** przekazuje Józefowi Piłsudskiemu kontrolę nad władzą polityczną. Tymczasem działający od **7 listopada Tymczasowy Rząd Republiki Polskiej w Lublinie** pod przewodnictwem **Ignacego Daszyńskiego** podporządkowuje się nowemu Naczelnemu Dowódcy Wojska Polskiego.
- Józef Piłsudski został jedna z

Uroczystości I rocznicy odzyskania niepodległości

Warszawa, Plac Zamkowy. W dniu 14 listopada 1920 roku wręczono Józefowi Piłsudskiemu buławę marszałkowską

- Pierwsze w pełni uroczyste upamiętnienie odzyskania niepodległości nastąpiło **14 listopada 1920 roku**. Wcześniej z powodu wojny polsko-bolszewickiej nie było to jeszcze w pełni możliwe, ponieważ wszystkie siły polityczne i społeczne państwa były skupione na obronie granic.
- Podpisanie w październiku 1920 roku zawieszenia

Celebrowanie odzyskania niepodległości

- W latach **1919-1936** obchody odzyskania niepodległości odbywały się zazwyczaj

  w pierwszą niedzielę po **11 listopada** i miały charakter wojskowy.

- Uroczystości odzyskania niepodległości odbywały się w całym kraju m.in.

Obchody święta 11 listopada w Warszawie: w 1929 r. na placu Saskim. Marszałek Józef Piłsudski na trybunie odbiera raport od wiceministra spraw wojskowych gen. Daniela Konarzewskiego.

Defilady

- W **1926 roku** dzień **11 listopada** formalnie uznano za datę odzyskania niepodległości. Prezes Rady Ministrów Józef Piłsudski wydał okólnik, w którym ustanawiał ten dzień wolnym od pracy w administracji rządowej. Odtąd w tym dniu marszałek Piłsudski co roku na placu Saskim w Warszawie dokonywał przeglądu pododdziałów wojsk i odbierał defiladę. W **1932 roku** uznano ten dzień za wolny od nauki.

W 1926 roku Marszałek Józef Piłsudski na Kasztance (na swoim koniu) przyjmuje defiladę wojsk piechoty na placu Saskim w Warszawie

Uroczyste obchody Święta Niepodległości w dniu 11 listopada 1937 i 1938 roku

Trybuna weteranów i korpusu dyplomatycznego w dniu 11 listopada 1937 roku

Oddział piechoty podczas defilady w dniu 11 listopada 1938 roku

Józef Piłsudski stał się symbolem odzyskania przez Polskę niepodległości

- Pierwsze lata po I wojnie światowej były bardzo burzliwe dla młodego tworzącego się państwa polskiego.
- W 1919 r. wybuchła **wojna polsko-bolszewicka**. Polacy jeszcze raz musieli stawić czoła niebezpieczeństwu.
- **Bitwa Warszawka i kontrofensywa znad Wieprza z 1920 r. odmieniły los Polski.**
- W czasie tej wojny Józef Piłsudski dowodził Wojskiem Polskim. Dzięki ofiarności całego narodu udało się obronić niepodległość.

Józef Piłsudski podczas jednej z defilad

11 listopada świętem państwowym

- W dniu **23 kwietnia 1937 roku** ustanowiono dzień **11 listopada** za święto państwowe.
- W dwudziestoleciu międzywojennym obchodzono je tylko dwukrotnie w **1937** i **1938** r.
- Celebrowanie święta

Marszałek Józef Piłsudski podczas defilady w dniu 11 listopada 1926 roku

II Wojna Światowa

- W czasie II wojny światowej obchodzenie Święta Niepodległości było zabronione przez okupantów. Po wyzwoleniu Polski przez Armię Czerwoną, polscy komuniści z Krajowej Rady Narodowej ustawą z dnia **22 lipca 1945 roku** zakazali celebrować **11 listopada** jako dzień odzyskania niepodległości.

W dniu 14 września 1939 roku na potrzeby niemieckiej propagandy gdańscy niemieccy policjanci przełamują polski szlaban graniczny

Upamiętnienie Święta Niepodległości w czasie II woiny światowej

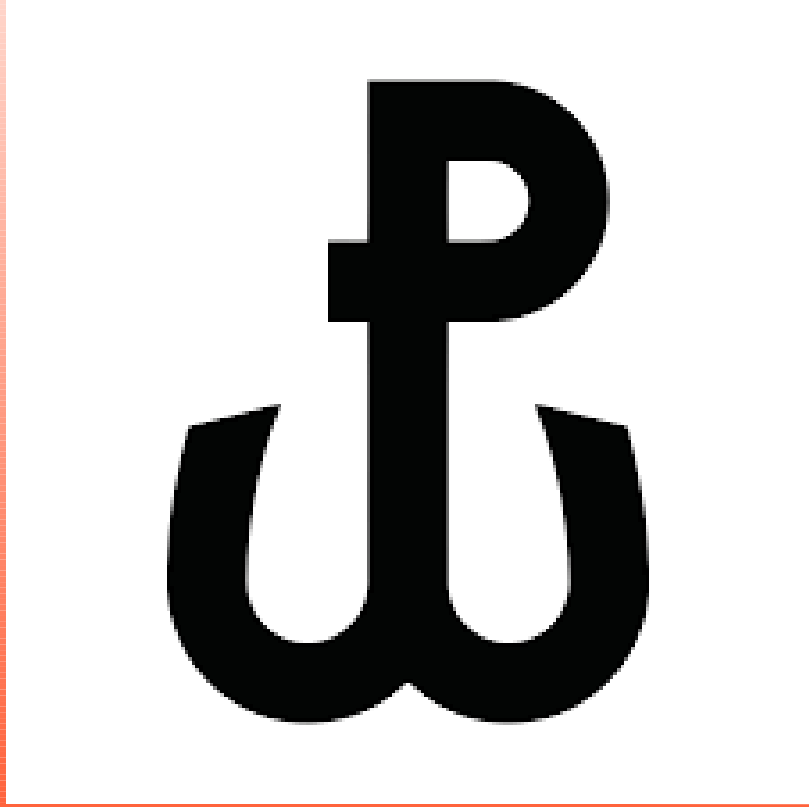

Polska Walcząca – symbol w kształcie kotwicy, której człon w kształcie litery P symbolizuje Polskę, a ramiona W – walkę lub „kotwicę” , czyli symbol nadziei na odzyskanie niepodległości

- Podczas II wojny światowej niemiecki okupant konsekwentnie zwalczał przejawy polskości.
- Polacy nie zapomnieli o Święcie Niepodległości. Nie było możliwości przeprowadzenia marszów, pochodów i defilad, dlatego polski ruch oporu apelował, aby Polacy w dniu 11 listopada 1940 r. bojkotowali niemiecką prasę i produkty niemieckiego przemysłu – alkohol i papierosy.
- Z racji rocznicy proszono Polaków o pozostanie w domu i stronienie od takich zabaw jak

Koniec II wojny światowej

- II wojna światowa w Europie **zakończyła się 8 maja 1945 roku.**
- Armia Czerwona wyzwoliła Polskę spod władzy niemieckiego okupanta, ale wraz z nią przybyli do Polski polscy komuniści, którzy zamierzali wprowadzić w kraju system komunistyczny z rozbudowaną siecią tajnej policji, donosicielstwa, przymusowej kolektywizacji i nacjonalizacji.
- Dawny **Rząd RP na uchodźstwie w Londynie** przestał być uznawany na arenie międzynarodowej za jedyny legalny rząd Polski.
- Nową siłą w kraju został **Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej**, a po sfałszowanych wyborach w styczniu 1947 r. władzę w Polsce przejęli komuniści.

Bolesław Bierut – przewodniczący Krajowej Rady Narodowej, a po wyborach ze stycznia 1947 r. wybrany przez Sejm Ustawodawczy na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Narodowe Święto Odrodzenia Polski

- Nowe władze potrzebowały własnego Święta Niepodległości, dlatego w czasach **Polski Ludowej** ustanowiono nowe święto tzw. **Narodowe Święto Odrodzenia Polski**. Obchodzono je co roku w dniu **22 lipca** w rocznicę ogłoszenia **Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego** w 1944 roku.
- Główne uroczystości odbywały się na **placu Zwycięstwa** (obecnie **plac marszałka Józefa Piłsudskiego** w Warszawie) bądź na stadionie Dziesięciolecia (obecnie znajduje się tam Stadion Narodowy).

Uroczystości Narodowego Święta Odrodzenia Polski
z jednoczesnym otwarciem odbudowanego mostu Poniatowskiego w Warszawie w dniu 22 lipca 1946 roku

Celebrowanie Narodowego Święta Polsce Ludowej

Pochód młodzieży w dniu 22 lipca 1952 roku

- Święto Odrodzenia w Polsce Ludowej starano się łączyć z innymi ważnymi wydarzeniami np. oddawaniem budynków użyteczności publicznego.
- Przykładowo w 1955 r. połączono je z otwarciem Pałacu Kultury i Nauki oraz Stadionu Dziesięciolecia.
- Dzień ten był wolny od pracy.

Powrót Narodowego Święta Niepodległości

II wojna światowa zakończyła się w 1945 roku. Przez prawie cały okres Polski Ludowej celebrowano Narodowe Święto Odrodzenia Polski.

Dopiero po 44 latach od zakończenia II wojny światowej, Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ustawą z dnia 15 lutego 1989 roku przywrócił Święto Niepodległości na dzień 11 listopada pod nazwą „Narodowe Święto Niepodległości”.